

GELUKSBRENGER IN EEN VERKEERDE JAS ?

Onlangs werd er bij vrienden een nestje Tibetaanse Terriërs geboren, waarin maar liefst 3 leverkleurige pups aanwezig waren.

Die mensen waren ten einde raad. Het heeft heel wat overredingskracht gekost om hen ervan te overtuigen dat deze hondjes beslist niet minderwaardig zijn, ook al doet de rasstandaard ons dat geloven.

Die rasstandaard schrijft immers voor dat de Tibetaanse Terriër de navolgende kleuren mag hebben : wit, goudblond, crèmekleurig, grijs of rookkleur, zwart, tricolor en particolor ; in feite dus iedere kleur of combinatie van kleuren met uitzondering van chocoladebruin of leverkleurig. Gesteld mag worden dat iedere kleur is toegestaan mits de neus zwart is. Chocoladebruin of leverkleur gaat altijd gepaard met een bruine of leverkleurige neus.

Het is jammer dat door een misverstand deze restrictie in de rasstandaard is aangebracht. In de allereerste rasstandaard, zoals die door de Britse Kennelclub in 1934 is opgesteld was hiervan geen sprake. Nadien is een tijdlang gedacht dat de leverkleurige neus een eerste teken was van kleurvervaging, dat uiteindelijk tot albinisme zou leiden. Deze angst is ongegrond gebleken, maar toen was het kwaad al geschied en de rasstandaard gewijzigd. Temeer een vreemde zaak omdat bij rassen die nauw verwant zijn aan de Tibetaanse Terriër zoals Lhasa Apso en Shih Tzu, bruin of leverkleur wel is toegestaan. In het land van oorsprong vindt men deze hondjes in alle kleurvarianten, ook met leverkleurige neuzen, maar de voorkeur gaat aldaar toch uit naar stralend witte dieren. Enerzijds wordt zowel in Mongolië als in Tibet de kleur wit geassocieerd met de hemel en gelden witte dieren als gelukbrengers uit het Land van Sneeuw. Anderzijds kan deze voorkeur te maken hebben met de taak van de dieren als bewakers van nomadententen in het sneeuwlandschap.

In het verleden is bij gebrek aan deugdelijk en gezond anderskleurige fokmateriaal in Europa gefokt met bruine / leverkleurige honden, met als gevolg dat vele van de nu levende Tibetaanse Terriër één of meerdere bruine voorouders hebben. Zo zijn onder andere de bruine reu Ma-Do-Meh Buddha en zijn nestzus, de bruine Ma-Do-Meh Basra in vele stambomen terug .

Genetica in een notendop.

De eerste die op het gebied van erfelijkheid serieuze, wetenschappelijke onderzoeken verrichtte, was de Augustijner monnik Gregor Mendel. Hij experimenteerde met erwten en bonen. In 1866 publiceerde hij zijn ontdekkingen, waaraan echter in die tijd weinig tot geen aandacht werd geschonken. Pas omstreeks 1900 ontwikkelde de kennis van genetica zich verder. In 1944 werden de bestanddelen van de chromosomen ontdekt en in 1956 werd duidelijk hoe de erfelijke eigenschappen gecodeerd liggen in de chromosomen. Kleurvererving bij honden is een ingewikkelde zaak. In 1957 werd door de wetenschapper Little een lijst gepubliceerd met genen, die verantwoordelijk zijn voor de kleurvererving. Deze lijst, aangevuld met gegevens van de auteur Robinson, wordt nog steeds gehanteerd.

Zoals bekend liggen de genen, die verantwoordelijk zijn voor bepaalde eigenschappen, op een vaste plaats binnen het chromosomenpaar. Die plaats wordt locus genoemd. Bovengenoemde lijst beschrijft 10 loci die verantwoordelijk zijn voor de kleurvererving. Voor de bedoelde leverkleur zijn de genen van het B-locus verantwoordelijk. Laten wij ons nu voor het gemak even beperken tot deze twee genen van de B-locus : B- is het gen dat zorgt voor het ontstaan van de zwarte kleur bij de hond. De neuskleur is zwart. b-is de dominante factor het geen betekent dat zowel het homozygote dier BB alsook het heterozygote dier Bb zwart is en een zwarte neus heeft. Daaruit volgt dat uitsluitend het dier dat homozygote is voor de recessieve factor b leverkleurig is inclusief de leverkleurige neus. Volgens de wetten van Mendel betekent dit dat in het geval van bruine/leverkleurige pups in een nest, beide ouderdieren heterozygote dus Bb moeten zijn.

Het wegfokken van zo'n recessieve factor is niet eenvoudig. Natuurlijk kunnen homozygote recessieve honden van de fok worden uitgesloten, maar de heterozygote dieren, de Bb-dieren dus, zijn als zodanig niet herkenbaar en Mendel heeft ons geleerd dat bij kruising van twee heterozygote honden er 25% kans is dat opnieuw BB geboren wordt.

Het wegfokken van een kleurfactor is op zich geen belangrijke aangelegenheid. Wie ooit een leverkleurige Tibetaan heeft gezien zal bevestigen dat deze oogverblindend mooi kan zijn.

Bovendien doet die kleur geen enkele afbreuk aan de gezondheid van het dier. Er zijn zelfs vele rassen waarbij alleen dubbel recessieve honden voorkomen. Denk maar aan de Heidewachtel (Kleine Münsterlander), de Duitse Staande honden en de Duitse Kwartelhond.

Voor de gezondheid van het dier zijn andere genen verantwoordelijk die ook recessief kunnen optreden en veel meer aandacht van de fokkers verdienen. Overigens wordt de lichtgekleurde neus die nogal eens voorkomt bij zandkleurige honden, veroorzaakt door een gen van het C-locus. Dit zogenaamde chinchilla-gen zorgt voor een verbleking van de kleur, maar tast daarbij het roodgele pigment sterker aan dan het zwarte. Zo zal de zwarte

hond met chinchilla-gen toch zwart zijn terwijl de zandkleurige hond door de aanwezigheid van dit gen verbleekt tot een lichte crèmekleur inclusief een verbleekte neus.

Tenslotte zijn de genen op de G-locus nog noemenswaardig. Het gen G zorgt voor een verbleking van de kleur na de geboorte. Honden met het gen G worden donker geboren en in de loop van de tijd lichter. Honden met genotype GG zullen lichter worden dan genotype Gg. Het gen G is niet volledig dominant over gen g. Gen g zorgt voor een intensieve pigmentering.

Het zou te simplistisch zijn te veronderstellen dat daarmee het voorkomen van leverkleurige Tibetanen volledig is verklaard. Er zijn nog andere genetische factoren, die een rol spelen bij de kleurvererving van de vacht. Zo moet onder andere nog rekening worden gehouden met het feit dat bepaalde factoren niet tot uiting kunnen komen door de aanwezigheid van andere dominante factoren (epistasie) of juist door de afwezigheid van andere dominante factoren (cryptomerie). Aangezien er in het algemeen weinig belang wordt gehecht aan de kleur van onze Tibetaanse Terriërs, met uitzondering dan van die ene zo nu en dan voorkomende niet toegestane kleur, is er nooit onderzoek gedaan naar de precieze kleurvererving bij ons ras. Integendeel, inmiddels zijn alle kleuren of combinaties van kleuren met elkaar gekruist. Zo blijft ieder nieuw nest steeds weer een verrassing.

Yvonne Geilen-Schmeitz

Geraadpleegde literatuur :

The Tibetan Terriër, Angela Mulliner

Elementaire kynologische kennis, drs. Robert van der Molen.

